

DE VIJF ALLERMOOIESTE MOOIESTE KASTELEN

DE HAAR/PAG 30

WESTHOVE/PAG 26

DOORWERTH/PAG 34

HUIS BERGH/PAG 38

HOENSBROEK/PAG 20

DOOR HET BOS NAAR DOMBURG

Lang geleden overnachtten koninklijke gasten als Floris V en Karel V in Kasteel Westhove. Tegenwoordig kun je er zelf onder de lakens kruipen; het kasteel is nu een hostel.

Het van oorsprong 13de eeuwse kasteel werd veelvuldig verbouwd. Van het origineel is daardoor niet veel meer terug te vinden. Maar indrukwekkend is het nog steeds. En de schitterende ligging, op loopafstand van het strand en op de rand van natuurgebied de Manteling, maakt het een perfect startpunt van een wandeling.

Over slingerende paadjes loop je door lage eikenbossen naar Domburg, een schattige badplaats én voormalige kunstenaarskolonie. Terug voert de route je over het strand en hoog over de duinen.

Lengte 6 km

De route en bezienswaardigheden vind je op anwb.nl/kasteelwesthove en in de ANWB Eropuit-app.

MENKEMABORG

Paradijs tussen weilanden en Groningse paarden

MENKEMAWEG 2 – 9981 CV UITHUIZEN – GRONINGEN

Loop eerst eens een rondje om het huis door de dubbele linden- en beukenlaan. Om je heen zie je uitgestrekte weilanden. Binnen vind je een paradijselijke tuin met een wel heel fraaie borg.

Menkema is zo'n borg waar alles lijkt te kloppen. Het huis staat mooi gerestaureerd tussen de prachtige tuinen. Loop eerst de tuinen in, die zijn heel bijzonder. Natuurlijk zijn ze symmetrisch, naar voorbeeld van het begin van de 18^e eeuw toen Menkema zijn hoogtepunt beleefde. De besloten lusthof met theekoepel is de plaats waar de bewoners de meeste tijd besteedden en hun gasten vermaakten. Iets verderop ligt de zonnwijzertuin (zie rechts) en vervolgens kom je bij het doolhof, dat uit de jaren 20 van de vorige eeuw stamt. De tuinen aan de oostzijde waren voor gebruik: vruchten, groenten, kruiden. Het huis zelf is perfect gerestaureerd met mooie stijl-kamers uit de 18^e eeuw, gebeeldhouwde schoorsteenmantels, portretten aan de muren en veel Chinees porselein. De interieurs voelen meer aan als een museum dan een

Trein/bus
Station Uithuizen
Informatie
0595 43 19 70
info@menkemaborg.nl
menkemaborg.nl

Geopend mrt.-sept. di.-zo. 10-17,
okt.-dec. di.-zo. 10-16 uur
Prijzen € 9 (tuin € 6) 6-12 jaar
€ 2,50 (tuin € 2), tot 6 jaar gratis
Museumkaart gratis

woonhuis, maar dat doet niets af aan de fijne sfeer.

BIJZONDERE BEWONERS

Als Unico Allard Alberda in 1701 trouwt met Everdina Cornera van Berum wordt Menkema verbouwd tot het huis zoals wij het nu voor ons zien. Niet alleen wordt het interieur verfraaid, ook worden in deze tijd (1705) de bijzondere tuinen aangelegd. Al die rijkdom en luxe kunnen niet verhinderen dat van de zeven kinderen er vijf sterven voordat zij volwassen leeftijd bereiken. Ook Unico sterft al in 1714 waardoor hij Everdina achterlaat met een dochter van 1 en een van 7 jaar oud, waarvan zij ook haar oudste dochter, die sterft in het kraambed, overleeft. Tot haar dood in 1751 behoudt zij het beheer over de Menkemaborg. Dat dit niet altijd zonder ruzies ging, blijkt uit brieven tussen haar en haar schoonzoon.

eerste vermelding 1376	middeleeuwse burcht 1400	huidig aanzien 1700	laatste bewoner: Gerard Alberda van Menkema 1902	huidige eigenaar: Groninger Museum 1912 / Stichting Museum Menkemaborg 1969
----------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	---	---

In borgen en kastelen speelden vrouwen veelal een belangrijke rol omdat de 'mannen' vaak afwezig waren vanwege functies in de stad of aan het hof. Het dagelijks bestuur lag bij de kasteelvrouwen. Hun meegenomen rijkdom en bezittingen brachten ook enige zelfstandigheid met zich mee.

HOOGTEPUNTEN

- **Portretten** In de zaal hangen alle portretten nogal hoog; de dames en heren kijken op je neer en je ziet al snel dat ze ook zo geschilderd zijn ... van onderaf zie je ze recht in de ogen.
- **Secreten** De twee torentjes voor de ingang van de borg hebben nooit een verdedigende functie gehad maar dienden als secreten - wc's.

KASTEELWEETJE

De zonnwijzertuin is zeer de moeite waard om even stil te staan. Hier wijst een grote

zonnwijzer de tijd aan door zijn schaduw te laten vallen op 12 buxusbolletjes.

ACTIVITEITEN

De twee pachthuizen op de voorburch van het kasteel dienen als ticketoffice, winkel en café. Hier koop je een kaartje voor de tuinen en voor de borg. In de borg word je ontvangen door een gastheer- of vrouw die iets vertelt over het huis.

ETEN EN DRINKEN

In het schathuis zit het gezellige Restaurant 't Schathoes met fijn terras. schathoes-menkemaborg.nl

SLOT ZEIST

Vorstelijke pracht en praal

ZINZENDORFLAAN 1 - 3703 CE ZEIST - UTRECHT

Van de middeleeuwse ridderhofstad is nu nog weinig terug te zien, van 17^e-eeuwse pracht en praal des te meer! In Zeist toonden de Nassaus hun macht en rijkdom.

Toen Willem Adriaan van Nassau in 1677 de heerlijkheid Zeist kocht, kreeg hij ook toestemming om 'de gevallen ende geruïneerde huuse van Zuyst op de oude fundamenten of elder ter gelegen plaatse' weer op te bouwen. Of het huidige Slot Zeist ook op deze fundamenten staat, is onzeker. Wel is zeker dat Willem Adriaan een voor die tijd exorbitante buitenplaats liet bouwen. Dezelfde architect als van Paleis 't Loo zette een voor die tijd typisch Hollands classicistisch 'slot' neer. Mét slotgracht maar verder zonder enige verdedigende functie. Nog indrukwekkender waren de slottuinen. Als je nu over de, nog altijd door bomen omlijste, Slotlaan komt aanrijden, bedenk dan dat dit allemaal onderdeel uitmaakte van de tuinen van het slot. Hierdoor

krijgt het buiten een bijna vorstelijke allure. In het midden van de 18^e eeuw koopt de Amsterdamse ijzerhandelaar Cornelis Schellinger het slot van Willem Adriaan II van Nassau. Hij koopt het niet voor zichzelf maar voor een evangelische broedergemeente, de Hernhutters. Deze beweging werd geleid door Graaf von Zinzendorf en wilde terug naar een oprecht geloof in Jezus Christus waarbij spiritualiteit en muziek een grote rol spelen. In de tuinen van Slot Zeist ontstonden het Broederen Zusterplein waar mannen en vrouwen afgezonderd leefden. Hun ambachtsproducten verkochten zij door heel Nederland. Nog steeds vallen de grote huizen rondom twee pleinen

Trein/bus
Keolis Syntus Utrecht
Streekbus 50 vanaf
Station Driebergen-Zeist

Informatie
030 721 06 00
info@slotzeist.nl
slotzeist.nl
Prijzen: € 2,50, tot 12
jaar € 1

aan weerszijden van de Nassau-Odijklaan op. Het lijken net Amsterdamse grachtenpanden. Het kasteel zelf bleef tot 1924 bewoond door patriciërsfamilies, waarna de Gemeente Zeist het overnam.

BIJZONDERE BEWONERS

Willem Adriaan van Nassau is de grondlegger van Slot Zeist. Hij liet de buitenplaats met zijn indrukwekkende tuinen aanleggen. De diplomaat en oprichter lijkt geen aangenaam mens te zijn geweest. Al op jonge leeftijd moest hij Parijs ontvluchten vanwege gokschulden. Toen koning-stadhouder Willem III hem aanstelde als 'eerste edele' van Zeeland zou hij zich schuldig hebben gemaakt aan machtsmisbruik. Bovendien werd hij gezien als een van de samenzweersers bij de moord op de gebroeders De Witt in 1672. Hij noemde zich ten onrechte Heer van Odijk en droeg het wapen van Nassau. Na zijn dood zadelde hij zijn nageslacht op met torenhoge gokschulden.

HOOGTEPUNTEN/HIDDEN

- **Muurschilderingen** Een groot deel van de muur- en plafondschilderingen uit de 17^e eeuw zijn bewaard gebleven.
- **Tuinen** Willem Adriaan wilde een buitenplaats zoals

Versailles, dat hij had gezien toen hij in Parijs woonde. De barokke, symmetrische, tuinen werden aangelegd door Jacob Roman en waren zo indrukwekkend – de centrale as was wel 6 kilometer lang – dat Slot Zeist als snel het Nederlandse Versailles werd genoemd. Je ziet er nu weinig van terug; in 1830 is een Engelse landschapstuin aangelegd, geheel naar de mode van die tijd.

KASTEELWEETJE

Er wordt wel gezegd dat Willem Adriaan de Heerlijkheid Zeist kon kopen omdat het halverwege Den Haag en Paleis Het Loo in Apeldoorn ligt. Koning-stadhouder Willem III vond het wel handig dat hij op zijn reizen tussen zijn twee

residenties bij familie kon logeren.

ACTIVITEITEN

De slottuinen zijn dagelijks geopend van 9 tot 17 uur; het slot zelf kan worden bezichtigd met een gids. Op tickets.slotzeist.nl kun je een rondleiding reserveren.

ETEN EN DRINKEN

In de oranjerie zit een café-restaurant; hier kun je ook een picknick bestellen voor in de tuin.

eerste vermelding 1161	middeleeuwse burcht 1536	huidig aanzien 1686	laatste bewoner: René Labouchere 1924	huidige eigenaar: Gemeente Zeist 1924
----------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	--	--

KASTEEL TWICKEL

Het Downtown Abbey van Twente

TWICKELERLAAN 7 – 7495 VG AMBT DELDEN – OVERIJSEL

Al bij de afslag Delden zie je de kleuren van Twickel terugkomen in de daklijsten en luiken. Dit landgoed is van een andere orde dan wij gewend zijn. Zoals Twickel zien we eigenlijk alleen nog maar in Groot-Brittannië.

In Delden wordt in het groot gedacht: kilometerslange oprijlanen, uitgestrekte bossen, duizenden hectares grond en tientallen boerderijen horen bij landgoed Twickel. Dichter bij het kasteel wordt het niet minder imposant. Eerst kom je bij de ommuurde moestuin, daarna volgen een uitgestrekte Engelse landschapstuin – met speciaal hiervoor gebouwde watertoren – een rotstuin, formele tuin en oranjerie met een vermaarde collectie citrusbomen. In het midden staat het kasteel. Een brede slotgracht omringt het rechthoekige huis waarvan delen nog uit de 16^e eeuw stammen. Zowel aan de voor- als achterzijde kun je het huis bereiken via een brug. Eenmaal binnen voel je meteen dat dit een woonhuis is: het is een eclectisch geheel. Van een 16^e-eeuwse bijbel en 17^e-eeuwse meesters tot 19^e-eeuws antiek en 20^e-eeuwse badkamers en blusinstallaties (!). Ook de benedenverdieping, het domein van het personeel is te bezoeken en

Trein/bus
Station Delden

Informatie
074 376 10 20
info@twickel.nl
twickel.nl
Geopend apr.-okt. wo.-zo.
10-17 uur
Prijzen € 15 (tuinen € 5)

ook hier voel je de rijkdom van de familie. Mooi afgewerkte kasten, compleet uitgeruste keukens en een ‘modern’ bellensysteem van boven naar beneden. In het begin van de 20^e eeuw is Kasteel Twickel gemoderniseerd zonder het authentieke uit het oog te verliezen. De laatste eigenares, Marie barones van Heeckeren

van Wassenaer, bepaalde toen zij huis en landgoed in 1953 onderbracht in de Stichting Twickel, dat het kasteel altijd bewoond moest blijven. Haar verre neef Roderik Graf zu Castell-Rüdenhausen woont met zijn gezin in een van de vleugels van het huis.

BIJZONDERE BEWONERS

Marie Cornélie barones van Heeckeren van Wassenaer (1799-1850) heeft een belangrijke rol gespeeld voor Twickel. Al op haar 16e erfde zij het fortuin van de Van Wassenaers en werd hierdoor kasteelvrouw van Twickel. Voordat zij zich helemaal wijdde aan de uitbreiding en

modernisering van Twickel – zij liet het kasteel uitbreiden met onder meer de noordtoren –, leidde zij als hofdame van koningin Anna Paulowna een voor de 19^e eeuw spannend leven met reizen naar Brussel en Parijs en als hoogtepunt de reis naar Sint-Petersburg in 1824 om de tsaar te bezoeken. Van deze reis is een door haar geschreven verslag bewaard gebleven.

HOOGTEPUNTEN

► **Schilderachtig** De omgeving van Twickel is prachtig! Zodra je het landgoed verkent, merk je dat hier nooit ruilverkaveling heeft plaatsgevonden: kronkelende weggetjes, eeuwenoude solitaire eiken en kaarsrechte

beukenlanen. Beken stromen langs een watermolen en in de wei loopt vee. Zo moet het er ten tijde van de schilder B. C. Koekkoek (1803-1862) hebben uitgezien.

► **Bruggen** In 2014 zijn het kasteel en Delden weer met elkaar verbonden door bruggen over de N346. De ontwerpen van architect Michael van Gessel tonen dat een eeuwenoud landgoed niet per definitie ouderwets hoeft te zijn.

KASTEELWEETJE

Twickel is een van de grootste en oudste particuliere landgoederen van Nederland. Het landgoed beslaat 4400 hectare grond met boerderijen, watermolens, een watertoren en houtzagerij. Maar de stichting die de bezittingen van de familie Van Heeckeren beheert, heeft ook landerijen in Brecklenkamp, het Duitse Lage, Dieren, Lochem, Zevenaar en

Wassenaar, wat het totale grondbezit op wel 6700 hectare brengt. Zo zie je de kleuren van Twickel, zwart-witte luiken, in heel Nederland terug.

ACTIVITEITEN

De verschillende kasteeltuinen en het park, met in de oranjerie een expositie, kunnen op eigen gelegenheid worden bezocht. Van juni t/m september worden op wisselende dagen rondleidingen verzorgd in het kasteel.

ETEN EN DRINKEN

Van juni tot oktober is de oranjerie geopend als tuincafé.

eerste vermelding 1347	middeleeuwse burcht 1551	huidig aanzien 1847	huidige bewoner: Roderik Graf zu Castell-Rüdenhausen
----------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	---

KASTEEL VALKENBURG

De enige hoogteburcht van Nederland

DAALHEMERWEG 27 – 6301 BJ VALKENBURG AAN DE GEUL – LIMBURG

Een ruïne van een middeleeuwse burcht die majestueus over het stadje uitkijkt, dat is Kasteel Valkenburg. Loop je door de overblijfselen, dan begrijp je hoe strategisch Kasteel Valkenburg gelegen was. Op een bijna onneembare plek is rond 1100 hier het eerste kasteel gebouwd.

Dat je het kasteel alleen per lift kunt bereiken, zegt al heel veel: Kasteel Valkenburg is de enige hoogteburcht van Nederland. Aan het riviertje de Geul, op een kruispunt van belangrijke handelswegen, bestuurden de Heren van Valkenburg de wijde omgeving. Als je de wandelroute langs de muren loopt, kom je al snel in de resten van de kapel en de ridderzaal die uit de 14^e eeuw stammen. Dikke pilaren zorgden voor de versteviging van het dak van de grote zaal en met een beetje fantasie waan je je in de middeleeuwen. In Valkenburg heeft de geschiedenis 350 jaar stilgestaan, er is niets verbouwd of gemoderniseerd, waardoor je hier wel heel nauw in contact met het verleden komt.

Kasteel Valkenburg was eeuwenlang een doorn in het oog van de bestuurders van de Nederlanden. Het hoorde lang bij het Duitse Rijk, daarna bij het Spaanse Rijk en de Oostenrijkse Nederlanden. In al die

eeuwen werden er verschillende oorlogen gevoerd waarbij het kasteel eigenlijk nooit is overmeesterd. Het waren juist de Nederlanders, of beter de Staatse troepen, die het kasteel klein wisten te houden. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog vormde het een bedreiging voor de stad Maastricht en werden muren en verdedigingswerken door Staatse troepen geslecht zodat zij niet in handen van de Spanjaarden konden vallen. De Hollandse Oorlog (1672-1674) betekende de genadeslag voor het kasteel. Bang dat Franse troepen Kasteel Valkenburg als uitvalsbasis zouden gebruiken, werd de hoogteburcht op last van stadhouder Willem III opgeblazen en de vesting ontmanteld. Sindsdien is het kasteel een ruïne. En zo werd een ontzagwekkende vesting toch gedwongen tot een bescheiden bestaan ... totdat het in de jaren 50 van de 20^e eeuw door het massatoerisme werd ontdekt.

BIJZONDERE BEWONERS

Het beroemdste liefdesverhaal van Valkenburg speelde zich af in het begin van de 13^e eeuw. Richard van Cromwell, koning van Engeland en pretendent voor de keizerskroon van het Duitse Rijk, ontmoette tijdens de strijd om de kroon Beatrix van Valkenburg en raakte op slag verliefd op haar. Zij was al

Trein/bus Station Valkenburg

Informatie

043 820 00 40
info@kasteelvalkenburg.nl
kasteelvalkenburg.nl
Geopend dag.
10-17.30, in de zomer tot
18.30 uur.
Prijzen €15, 4-11 jaar €12,
tot 3 jaar gratis.
Museumkaart gratis.

op 15-jarige leeftijd beroemd om haar grote schoonheid en hoewel Richard 45 jaar ouder was, kon hij geen nacht meer zonder haar. Zij trouwden in 1269 en zo werd een meisje uit Valkenburg koningin van het Heilige Roomse Rijk.

HOOGTEPUNTEN

► **Mergelsteen** De muren, torens, zalen en kapel van het kasteel waren gebouwd van mergelsteen. Deze stenen werden uit de heuvel onder het kasteel gehaald waardoor er een doolhof van gangen ontstond. Deze gangen, de Fluwelengrot, kun je bezoeken; let ook op de bijzondere wandtekeningen.

KASTEELWEETJE

Pas in 1937 werd ontdekt dat de kasteelruïne en de Fluwelengrot door onderaardse gangen met elkaar waren verbonden.

Deze geheime vluchtgangen gaven verdedigers de mogelijkheid het kasteel bij een belegering te ontvluchten, de vijand in de rug aan te vallen of het kasteel te bevoorraden. Een mooi verhaal stamt uit de tijd dat Brabanders Kasteel Valkenburg belegerden en verrast waren over de grote feesten die nog op het kasteel werden gegeven. De troepen van de ridders van Valkenburg verlieten via deze vluchtgangen het kasteel, plunderden de Brabantse dorpen

en boerderijen en namen nieuwe voorraden mee terug.

ACTIVITEITEN

De kasteelruïne kun je zelfstandig bezoeken en met de augmented-reality-app op je telefoon herbeleef je de roerige geschiedenis van het kasteel.

ETEN EN DRINKEN

Café Haselderhof, in het entreegebouw, aan de voet van het kasteel biedt een prachtig uitzicht over het stadje.

eerste vermelding
1090

middeleeuwse burcht
1122

huidig aanzien
1672

laatste eigenaar: familie de Villers Masbourg

huidige eigenaar: Stichting Kasteel van Valkenburg sinds
1924